

รูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ A Knowledge Management Model for District Non-Formal and Informal Education Centres

สัมพันธ์ บุญเรือง¹

สุเทียบ ละอองทอง²

ประเสริฐ ภูเงิน³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาสังเคราะห์ เพื่อกำหนดองค์ประกอบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (2) สร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรแกนนำการจัดการความรู้ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 600 คน เลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Muti-stage Random Sampling) ทั้ง 5 ภาคของประเทศ (3) วิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการความรู้ เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ในการวิเคราะห์ครั้งแรกเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ (Principal Component Analysis) และหมุนแกนแบบ Varimax ครั้งที่สองวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ครั้งที่สามตรวจสอบองค์ประกอบโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

¹ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1) องค์ประกอบของการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ คือ (1) การจัดเก็บความรู้ (2) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (3) การบ่งชี้ความรู้ (4) การสร้างความรู้ (5) การแสวงหาความรู้ (6) การเข้าถึงความรู้ (7) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (8) การประเมินผลความรู้ (9) การประยุกต์ใช้ความรู้ และ (10) การเรียนรู้

2) รูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี มีค่า $\chi^2=120.40$, $df=81$, $P=.26$, $RMSEA=.02$, $GFI=.99$, $AGFI=.98$ และค่า $CFI=1.00$

คำสำคัญ : การจัดการความรู้, การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to determine the components of the knowledge management model for district non-formal and informal education centres ; and 2) to develop the knowledge management model for district non-formal and informal education centres. The research procedures consisted of 3 steps : (1) synthesize the variables to determine the components of knowledge management for district non-formal and informal education centres ; (2) constructing and developing the questionnaire for leading staff of knowledge management for district non-formal and informal education centres. The sample consisted of 600 people was chosen by multi-stage random sampling, they are taken from 5 regions of the country ; and (3) analyze the components using the following methods : firstly, factor analysis was exploratory factor analysis by principal component analysis and varimax rotated solution, secondly, confirmatory factor analysis ; and finally, interview with 8 experts to examine the model of knowledge management for district non-formal and informal education centres. The research instruments used were questionnaire and structured interview. The statistics used to analyze the collected data were content analysis, percentage, mean, standard deviation and factor analysis.

The research findings were as follows :

1) The components of knowledge management for district non-formal and informal education centres consisted of 10 components : (1) knowledge

storage, (2) knowledge sharing and exchange, (3) knowledge identification, (4) knowledge creation, (5) knowledge acquisition, (6) knowledge access, (7) knowledge modification and refinement, (8) knowledge evaluation, (9) knowledge application, and (10) learning.

2) A knowledge management model for district non-formal and Informal education centres had the goodness of fit with the empirical data at the good level, with the Chi-square=120.40, df=81, P=.26, RMSEA=.02, GFI=.99, AGFI=.98 and CFI=1.00

Keywords : Knowledge Management, District Non – Formal and Informal Education Centres

บทนำ

ในสภาพการณ์ปัจจุบันของสังคมไทยยังมีอุปสรรคสำคัญหลายประการที่จะส่งผลให้สิทธิและความเสมอภาคในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของประชาชนไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยปัจจัยหลัก ๆ กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง ความแตกต่างกันในโอกาสที่จะเข้าถึงความรู้และแหล่งการเรียนรู้ ประการที่สอง ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และประการที่สาม ความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจของประชาชน (กุลธร เลิศสุริยะกุล. 2552 : 32)

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ถือเป็นการศึกษาอีกระบบหนึ่งที่มีความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาประชาชนทุกระดับ ทุกวัยให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคสังคมไทยสู่การ เป็นสังคมอุดมปัญญา อย่างมีคุณภาพและทั่วถึงโดยยึดหลักการการศึกษาตลอดชีวิตที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายในรูปแบบและวิธีการเปิดโอกาสให้ทุกคนเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา (สุมาลี สังข์ศรี. 2545 : 21) การดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จำเป็นจะต้องดำเนินการทั้งระบบตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยงานบริหารงานทั่วไป งานวิชาการ งานบุคลากร งานแผนและงบประมาณ ในการพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพนั้น อีกแนวทางหนึ่งที่เป็นสิ่งบ่งชี้ว่าสถานศึกษามีคุณภาพ คือ การประเมินสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้จัดให้มีการประเมินคุณภาพโดยให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพสถานศึกษา (สมศ.) ทำการประเมินสถานศึกษาทุกแห่ง ซึ่งพบว่าสถานศึกษามีความสำเร็จที่แตกต่างกันแต่ส่วนใหญ่ของสถานศึกษามีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง และส่วนที่เหลืออยู่ในระดับต่ำและมีอีกจำนวนหนึ่งไม่ผ่านการประเมินคุณภาพของ สมศ. (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2555 : 2-3) จากข้อมูลของสถานศึกษาดังกล่าว เป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงระดับคุณภาพของสถานศึกษาได้ว่า

สถานศึกษาที่ได้ผ่านการประเมินมาตรฐาน จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประกันคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) สถานศึกษาย่อมได้รับการยอมรับว่าสถานศึกษามีประสิทธิภาพ คุณภาพของ สถานศึกษาเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการบริหารองค์กรของผู้บริหาร จากการศึกษาในเชิงลึก ผู้วิจัยพบว่าสถานศึกษาที่มีคุณภาพส่วนใหญ่ ใช้กระบวนการของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นเครื่องมือในการบริหารและพัฒนาองค์กร ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีกว่าเดิม และใช้อย่างต่อเนื่องจนสามารถพัฒนางานและสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ได้ (วิจารณ์ พานิช. 2548 : 15) ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เรื่องการกำหนดขอบเขตแบบแผนวิธีปฏิบัติ โดยเฉพาะมาตรา 11 ได้กำหนดเป็นหลักการว่าส่วนราชการต้องมีหน้าที่ในการพัฒนาความรู้ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมในหมู่ ราชการ ให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันโดยมีการจัดการความรู้ที่ดี (สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2552 : 6)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ทำให้ผู้วิจัย ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงาน ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ พิจิตร เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้อง มีการศึกษาแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา งาน พัฒนาคน พัฒนาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มสูงขึ้น และใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาการตัดสินใจ ของผู้บริหาร ในการนำแนวคิดการจัดการความรู้ไปใช้ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปีการศึกษา 2556 จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 876 คน ข้าราชการครู จำนวน 1,292 คน และพนักงานราชการ จำนวน 12,249 คน รวมทั้งสิ้น 14,417 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ระดับกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับหากรอบแนวคิดในการวิจัย เลือกมาโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 คน

ระยะที่ 2 กลุ่มผู้บริหารระดับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สำหรับหากรอบแนวคิดในการวิจัย เลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เพื่อให้ได้ผู้บริหารระดับจังหวัดภาคละ 2 จังหวัด และผู้บริหารระดับภาคละ 2 อำเภอ ทั้ง 5 ภาคของประเทศ เป็นจำนวน 20 คน

ระยะที่ 3 กลุ่มบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่เป็นแกนนำการจัดการความรู้ สำหรับหารูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เลือกมาโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้บุคลากรแกนนำการจัดการความรู้ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โดยกำหนดเป็นอัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนพารามิเตอร์ที่ถูกประมาณค่าเป็นอัตราส่วนระหว่าง 5 : 1 ถึง 10 : 1 ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรทั้งหมด 103 ตัว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 600 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ประเภท ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้ในการศึกษาระยะที่ 1 เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิระดับกระทรวง
2. แบบสอบถามปลายเปิด ใช้ในการศึกษาระยะที่ 2 เพื่อสอบถามผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอต่าง ๆ
3. แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ แกนนำการจัดการความรู้ จำนวน 103 ข้อ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของไลเคอร์ท (Likert) ใช้ในการศึกษาระยะที่ 3 แบบสอบถามนี้มีค่า t-value อยู่ระหว่าง 2.304–19.437 ถือว่ามีค่านัยสำคัญทางสถิติ ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .982

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิระดับกระทรวงฯ และสอบถามผู้บริหารระดับจังหวัดและอำเภอ ผู้วิจัยใช้การ

วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Content Analysis) เพื่อรวบรวมข้อมูลประสบการณ์และนำไปกำหนดเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

2. การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โดยข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนด ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ แกนนำการจัดการความรู้ เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best. 1978 : 190)

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ (Principal Component Analysis) และหมุนแกนแบบ Varimax พิจารณาค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalue) ที่มากกว่า 1 และถือเอาค่าองค์ประกอบที่ใช้ Factor Loading ของตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.55 ที่บรรยายด้วยตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัว ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser)

2.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis ; CFA) โดยคงไว้ แต่ตัวแปรที่มีค่า Loading มากกว่า .55 ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser)

3. การวิเคราะห์ยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เพื่อตรวจสอบรูปแบบที่เหมาะสม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ” ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิระดับกระทรวงฯ จำนวน 8 คน และสอบถามผู้บริหารระดับจังหวัดและอำเภอ จำนวน 20 คน ได้องค์ประกอบการจัดการความรู้จำนวน 10 ตัวแปร ได้แก่ 1) การบ่งชี้ความรู้ 2) การแสวงหาความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ 5) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ 6) การเข้าถึงความรู้ 7) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ 8) การเรียนรู้ 9) การประยุกต์ใช้ความรู้ 10) การประเมินผลความรู้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอ กับบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ แกนนำการจัดการความรู้ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

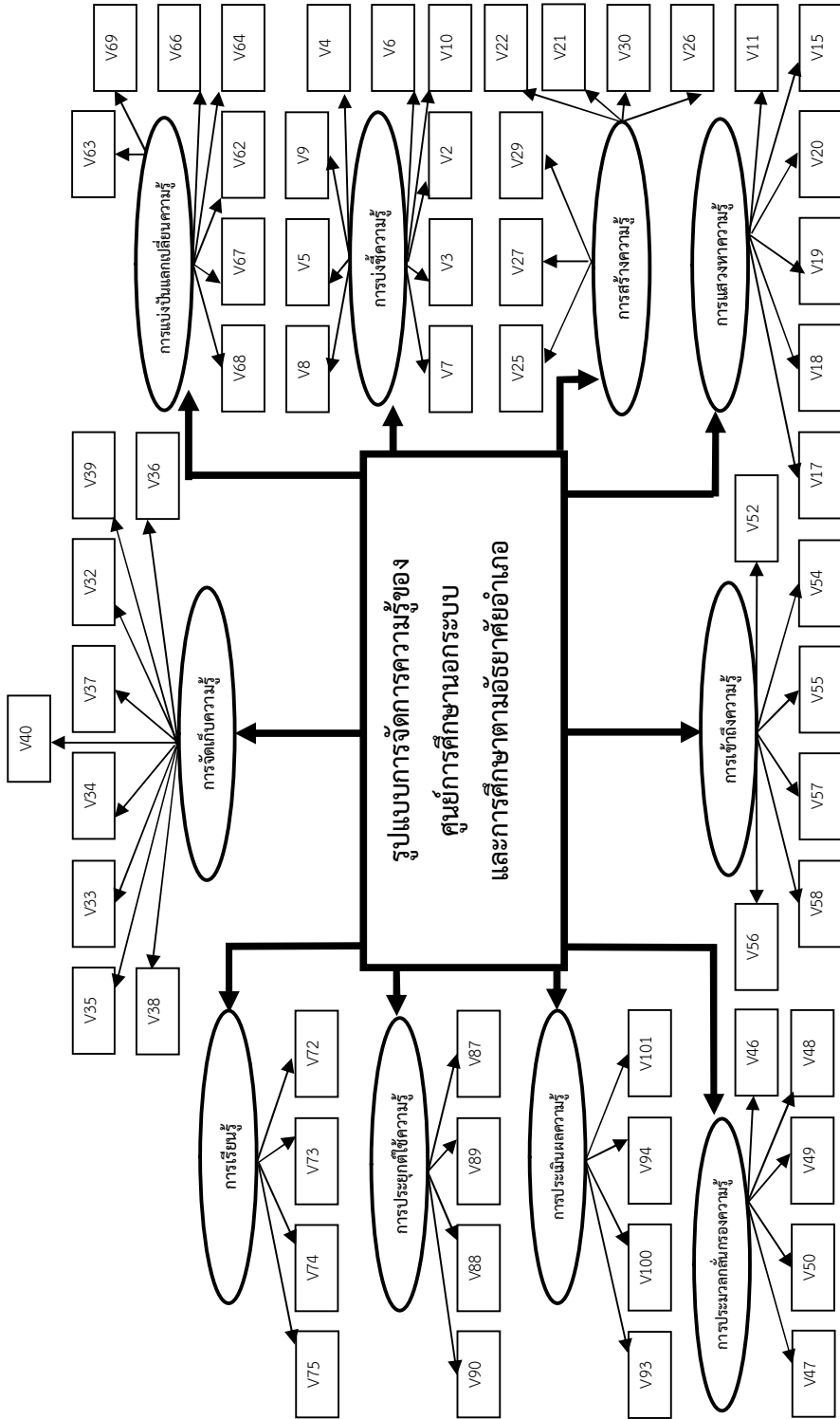
2.1 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.70$, S.D.=0.56) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ ($\bar{x} = 4.54$, S.D.=0.64) ด้านการเข้าถึงความรู้ ($\bar{x} = 4.51$, S.D.=0.72) และอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน คือ ด้านการประเมินผลความรู้ ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.75) ด้านการแสวงหาความรู้ ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.76) ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.77) ด้านการจัดเก็บความรู้ ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.85) ด้านการสร้างความรู้ ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.77) ด้านการบ่งชี้ความรู้ ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.77) และด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.84)

2.2 วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) พบว่า การจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ อันดับที่ 1 “การจัดเก็บความรู้” มีตัวแปรย่อยจำนวน 9 ตัว อันดับที่ 2 “การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้” มีตัวแปรย่อยจำนวน 7 ตัว อันดับที่ 3 “การบ่งชี้ความรู้” มีตัวแปรย่อยจำนวน 9 ตัว อันดับที่ 4 “การสร้างความรู้” มีตัวแปรย่อยจำนวน 7 ตัว อันดับที่ 5 “การแสวงหาความรู้” มีตัวแปรย่อยจำนวน 6 ตัว อันดับที่ 6 มี “การเข้าถึงความรู้” ตัวแปรย่อยจำนวน 6 ตัว อันดับที่ 7 “การประมวลและกลั่นกรองความรู้” มีตัวแปรย่อยจำนวน 5 ตัว อันดับที่ 8 “การประเมินผลความรู้” มีตัวแปรย่อยจำนวน 4 ตัว อันดับที่ 9 “การประยุกต์ใช้ความรู้” มีตัวแปรย่อยจำนวน 4 ตัว และอันดับที่ 10 “การเรียนรู้” มีตัวแปรย่อยจำนวน 4 ตัว

2.3 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis ; CFA) พบว่า ทั้ง 10 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ซึ่งทุกองค์ประกอบ มีตัวแปรย่อยที่ร่วมบรรยายองค์ประกอบได้ดีที่สุด และรูปแบบจำลองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 8 คน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ เป็นเครื่องมือในการบริหารองค์กรในการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ได้

สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการความรู้ของศูนย์การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ 1

ภาพประกอบ 1 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

อภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่พบมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการจัดเก็บความรู้ เป็นลำดับที่ 1 โดยมีค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 9.507 สามารถดำเนินการได้โดย เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลมีมาตรฐานเชื่อถือได้ มีการจัดเก็บความรู้และรวบรวมประสบการณ์ความรู้ของบุคลากรในฐานข้อมูลรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการจัดให้บุคลากรรับผิดชอบ ในการจัดเก็บ มีการรวบรวมสังเคราะห์ความรู้ของบุคลากร จัดเก็บอย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกแก่การนำไปใช้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้ และทักษะการปฏิบัติงานให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย การจัดเก็บและรวบรวมประสบการณ์ความรู้ไว้อย่างชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร การกำหนดกระบวนการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ การทำดัชนีข้อมูลเพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้นและสะดวกรวดเร็วต่อการนำความรู้ไปใช้ และการสร้างข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงเข้าถึงได้ง่าย สอดคล้องกับแนวคิดของ มาร์ควอร์ท (Marquardt. 2002 : 143-145) กล่าวว่า การจัดเก็บความรู้ หรือการจัดการความรู้ให้เป็นระบบเป็นการนำเอาความรู้ที่สร้างขึ้น หรือรวบรวมหรือสังเคราะห์ความรู้ของบุคลากร แล้วนำมาจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วต่อการนำความรู้ไปใช้ใหม่ในครั้งต่อ ๆ ไป องค์กรจึงกำหนดสิ่งที่สำคัญที่จะเก็บไว้เป็นองค์ความรู้ โดยมีระบบค้นหาหรือดัชนีข้อมูลเพื่อง่ายต่อการสืบค้นและสะดวกรวดเร็วและถูกต้อง โดยมีระบบการแบ่งแยกข้อมูลและสารบัญที่ทันสมัยแม่นยำ

2. ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นลำดับที่ 2 โดยมีค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 5.409 สามารถดำเนินการได้โดยการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ภายในสถานศึกษา เช่น การสาธิต การฝึกทักษะ การทำงานเป็นทีมการทำวิจัยในชั้นเรียน มีการสนับสนุนให้บุคลากรแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา การจัดเวทีหรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านเอกสาร สื่อ สิ่งพิมพ์ เป็นต้น มีการกำหนดกิจกรรม วิธีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้จัดทำปฏิทินการทำงานที่ชัดเจน มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ภายในสถานศึกษาผ่านระบบเครือข่ายที่หลากหลายรูปแบบ เช่น เว็บบอร์ด เว็บไซต์ เว็บบล็อก โดยการส่งเสริมให้บุคลากร ที่ผ่านการอบรม สัมมนาและมีความเชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ ได้ถ่ายทอดความรู้ภายในสถานศึกษา และการจัดเวที หรือกิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ สอดคล้องกับแนวความคิด แทนโนบวมและอัลลิเจอร์ (Tannonbaum and Alliger. 2000 : 15-22) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน โดยถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการความรู้ เนื่องจาก ถ้าไม่มีใคร การแลกเปลี่ยนความรู้ก็จะมีใครรู้ ความรู้ที่แลกเปลี่ยนนั้นต้องเป็นข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์และมีขอบเขตเวลาโดยอาจใช้หลักในการเรียนรู้จากผู้รู้จริง และกระตุ้นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน

ความรู้ด้วยความเต็มใจและสร้างให้เกิดแรงจูงใจ สามารถในการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน ใช้
กลั่นกรองและถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงาน

3. ด้านการบ่งชี้ความรู้ เป็นลำดับที่ 3 โดยมีค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 4.588 สามารถดำเนินการได้โดยการจัดลำดับความสำคัญของความรู้ที่
จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตรงตามความต้องการของบุคลากร การวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการ
จัดการความรู้ในสถานศึกษา การจัดลำดับความสำคัญของความรู้ที่จำเป็นต่อการปรับปรุงและ
พัฒนางานตามความต้องการของบุคลากร การวิเคราะห์ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการความรู้ที่
จำเป็นของสถานศึกษา การกำหนดความรู้ที่จำเป็นต่องานที่ปฏิบัติและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ
สถานศึกษา การวางแผนเพื่อกำหนดความรู้ในการปฏิบัติงานของสิ่งบุคลากรสถานศึกษาโดยให้
บุคลากรมีส่วนร่วม การแต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์ความต้องการเกี่ยวกับความรู้ที่จำเป็นของ
สถานศึกษา การสำรวจข้อมูลสิ่งที่บุคลากรต้องการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา
งาน และการสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการจัดการความรู้ สอดคล้องกับ
งานวิจัยของ แก้วเวียง นานาผล (2551 : 54) การพัฒนาตัวแบบของการจัดการความรู้ของ
สถานศึกษาขนาดเล็ก ผลวิจัยพบว่า ตัวแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการ
บ่งชี้ความรู้ เป็นการบอกถึงความรู้ขององค์กรต้องมีการวิเคราะห์รูปแบบแหล่งความรู้ที่มีอยู่ โดย
การกำหนดความจำเป็นให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
ของสถานศึกษา นอกจากนั้นกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนเพื่อให้ การจัดการความรู้มีทิศทางไปสู่
จุดหมาย ได้เร็วขึ้น จึงควรมีการระดมสมองเพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบันในการจัดการ
เรียนการสอน หาแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการประเมินตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 (ค่าไค-สแควร์ .963) คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองมี
ความพึงพอใจต่อตัวแบบการจัดการความรู้ในระดับมาก

4. ด้านการสร้างความรู้ เป็นลำดับที่ 4 โดยมีค่าร้อยละของความแปรปรวน
(Percent of Variance) เท่ากับ 4.135 สามารถดำเนินการได้โดยการระดมความคิด ร่วมพัฒนา
และสร้างความรู้ นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพ การจัด
ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาสอนงานบุคลากรเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ การนำประสบการณ์เดิมมา
พัฒนาเป็นแนวคิดวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่สามารถพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพ การ
รวบรวมความรู้ มาจัดทำเป็นเอกสารคู่มือและบทเรียนประสิทธิผลสูงขึ้น การรวบรวมความรู้และ
สร้างความรู้ใหม่ในการทำงาน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้เดิมจากบุคคลหรือกลุ่ม มาเป็น
ความรู้ใหม่ และการบูรณาการความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนาถ
บุญมีพิพิธ (2550 : 252) การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ผลวิจัยพบว่า เป็น
การสร้างความรู้เป็นกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ขัดเกลา เลือคนำมาใช้และบูรณาการ การ
ใช้สารสนเทศนั้นจะเกิดความรู้ใหม่ (New Knowledge) ความรู้ใหม่เกิดจากการผสมผสานความรู้
และประสบการณ์เดิม ผสมกับความรู้ที่ได้รับใหม่ และถูกถ่ายทอดออกมาเป็นรูปแบบการเขียน

เป็นลายลักษณ์อักษรจัดทำเป็นเอกสาร คู่มือ และบทเรียน การสร้างความรู้เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่ เกี่ยวกับแรงผลักดัน การหยั่งรู้และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล การสร้างความรู้ใหม่ควรอยู่ภายใต้หน่วยงานหรือคนในองค์กรมีนัยทางสถิติสำคัญที่ระดับ .05

5. ด้านการแสวงหาความรู้ เป็นลำดับที่ 5 โดยมีค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 3.523 สามารถดำเนินการได้โดยการค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน การแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น วิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ นิทรรศการ เป็นต้น การแสวงหาความรู้หรือการสืบเสาะค้นหาความรู้ที่กระจัดกระจายทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ การสร้างความร่วมมือในการแสวงหาความรู้ร่วมกันกับหน่วยงานอื่น การสำรวจวิธีการในการแสวงหาความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนใจ รักษาพงศ์ (2551 : 29) การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า การแสวงหาความรู้จากภายนอกโดยการจ้างที่ปรึกษา การใช้มาตรฐานเปรียบเทียบ การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อหลากหลาย การจ้างพนักงานใหม่ การร่วมมือกับองค์กรอื่น การแสวงหาความรู้ที่หลากหลายจึงทำให้การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีประสิทธิผลด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเกิดประโยชน์ทั้งต่อครูและนักเรียน

6. ด้านการเข้าถึงความรู้ เป็นลำดับที่ 6 โดยมีค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 3.434 สามารถดำเนินการได้โดย มีแหล่งความรู้เพื่อเข้าถึงข้อมูล เช่น ห้องสมุดห้องคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสม บุคลากรมีความตระหนักในการเข้าถึงแหล่งความรู้ บุคลากรภายนอกสถานศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างเหมาะสม การเข้าถึงความรู้โดยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ได้อย่างสะดวก บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาสามารถเข้าถึงความรู้ทุกประเภทได้เป็นอย่างดี การกำหนดกระบวนการที่ให้บุคลากรสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างสะดวก สอดคล้องกับแนวความคิดของ วิจารย์ พานิช (2549 : 6) กล่าวว่า การเข้าถึงความรู้ การทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เข้าถึงความรู้โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

7. ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ เป็นลำดับที่ 7 โดยมีค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 3.240 สามารถดำเนินการได้โดยการประมวลและกลั่นกรองความรู้ควรมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ การปรับปรุงเนื้อหาความรู้ให้ทันสมัยและตรงกับความต้องการของสถานศึกษา การประมวลและกลั่นกรองความรู้ร่วมกับสถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะการปฏิบัติงานคล้ายกันเพื่อปรับปรุงเอกสารให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน การร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะ การปฏิบัติงานคล้ายกันในการประมวล และกลั่นกรองความรู้ คู่มือการปฏิบัติงาน จัดทำในรูปแบบที่เหมาะสมสะดวกต่อการนำไปใช้

สอดคล้องกับแนวความคิดของ บุญดี บุญญากิจ (2549 : 45-53) กล่าวว่า การประมวลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย โดยการจัดทำรูปแบบ ภาษาให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งองค์กร หน่วยงานใช้ปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ซึ่งจะช่วยให้การป้อนข้อมูล ความรู้ การแบ่งประเภท และการจัดเก็บ ได้มาตรฐานเดียวกันรวมทั้งการปรับปรุงให้มีความครบถ้วน ปรับปรุงเนื้อหาให้มีคุณภาพ ความครบถ้วน เที่ยงตรง สอดคล้องและตรงตามความต้องการของผู้ใช้ การค้นหา และการใช้ข้อมูล ทำได้สะดวกและรวดเร็ว ทันสมัยอยู่เสมอ

8. ด้านการประเมินผลความรู้ เป็นลำดับที่ 8 โดยมีค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 2.923 สามารถดำเนินการได้โดยการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการติดตามและประเมินผลอย่างชัดเจน ภาควิชาครีเอทีฟมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามผล การจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนนิเทศติดตามผลอย่างเป็นระบบ การสรุป การประเมินผลความรู้เป็นลายลักษณ์อักษร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลองรัฐ อินทรีย์ (2550 : 3) การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลความรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ สามารถดำเนินการโดยการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการติดตามและประเมินผลอย่างชัดเจน ภาควิชาครีเอทีฟมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามผล มีการจัดทำนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ มีรูปแบบประเมินความสำเร็จในการจัดการความรู้ มีการประเมินผลความรู้อย่างชัดเจน

9. ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นลำดับที่ 9 โดยมีค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 2.450 สามารถดำเนินการได้โดยการประยุกต์ใช้ความรู้จากหน่วยงานอื่นมาใช้ในการปฏิบัติงาน การนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว การนำความรู้มาประยุกต์ใช้และพัฒนาเป็นนวัตกรรมหรือเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการปฏิบัติ การประยุกต์ใช้ความรู้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานภายในหมู่คณะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แก้วเวียง นานาผล (2551 : 68) การพัฒนาตัวแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็กผลการวิจัยพบว่า การนำความรู้ไปใช้หรือประยุกต์ใช้เป็นการนำความรู้ที่สังเคราะห์แล้วไปใช้พัฒนาตนเองและพัฒนางาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่วางเป้าหมายไว้ นำไปใช้ในสถานศึกษา และพัฒนาเป็นนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ การนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษาขนาดเล็กมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. ด้านการเรียนรู้ เป็นลำดับที่ 10 โดยมีค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 1.916 สามารถดำเนินการได้โดยการส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนา เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญ การส่งเสริมการเรียนรู้แก่บุคลากรตรงกับสายงานในการปฏิบัติงาน มีวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้จาก กฎ ระเบียบ และแนวการปฏิบัติต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล ธรรมาภิรมย์โชค (2550 : 12-13) การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงาน

ภาครัฐผลการวิจัยพบว่า ด้านการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยสำคัญสำหรับหน่วยงานภาครัฐ เพราะเป้าหมายการพัฒนาบุคลากรของรัฐคือการพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อเพื่อทักษะในการการทำงานให้มีศักยภาพสูง การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยเรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลว นำไปสู่การพัฒนาตนเองตลอดจนการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ผู้มีความเชี่ยวชาญ การเรียนรู้จาก กฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ของหน่วยงาน และส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมประชุมและสัมมนา กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ควรนำองค์ประกอบการจัดการความรู้ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ประกอบด้วย การจัดเก็บความรู้ การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างความรู้ การแสวงหาความรู้ การเข้าถึงความรู้ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การประเมินผลความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารเกิดแนวทางปฏิบัติในการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนางาน พัฒนาคน พัฒนาคอร์สที่มีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารควรนำองค์ประกอบการจัดการความรู้มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการองค์กร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบในการจัดการความรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่มีขนาดต่างกัน เพื่อทราบถึงการจัดการความรู้เหมือนกันหรือแตกต่างกัน

2. ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการความรู้ ที่เหมาะสมสำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กุลธร เลิศสุริยะกุล. รวมบทความการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปี 2552.

เรื่องการเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ : พันธกิจที่สำคัญของ กศน, 2552.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานรอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553), 2552.
- สุธารพิงค์ โนนศรีชัย. การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ [5Es]. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2549.
- สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์...การสอนคิดวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2550.
- สุรจิ จรัสแผ้ว. การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร, 2549.
- ไสว ฝักขาว. แนวทางการใช้แผนที่ความคิด MIND MAP เพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : มิสเตอร์ก๊อปปี้, 2549.
- Piget, J. The original of intelligence in children. New York : W.W.Norton.1964.
- Shaver “Learning on the Job : An Analysis of the Acquisition of a Teacher’s Knowledge,” Journal of Research and Development in Education. 28, (Summer1977) : 77-80.